

TVERIN KARJALAISET.

Harva muistaa, että karjalaisia itäisen rajamme takana on muuallakin kuin Vienassa ja Aunuksessa, varsinaisessa rajantakaisessa Karjalassa. 1600-luvun tienoilla alkoi karjalaisia Pohjois-Aunuksesta ja Suomen Pohjois-Karjalan mailta — Pielisjärven ympäristöltä ja aina Liperinkin pitäjistä asti — siirtyä Novgorodin ja Tverin läänin viljalle maille, jotka varsinkin Tverin läänissä olivat sotien vuoksi joutuneet suuressa määrin autioiksi. Tiedot tästä maiden autioiksi joutumisesta, Venäjän hallituksen kehottelut ja vihdoin Suomen puolella Ruotsin hallituksen ankarat toimenpiteet uskon asioissa saivat karjalaisia joukottain lähtemään parempia elinehtoja ja vapaampia uskonnollisia oloja etsimään. Uskon asioissa luonnollisesti venäläiset papit käyttivät vaikutusvaltaansa, houkutellen karjalaisia uskonveljiään lähtemään samanskolaisten turvallisemmille maille.

Siirtoa lienee tapahtunut vähittäinkin, mutta eräinä aikoina on muutettu suurissakin joukoin, monin tuhansin perhein. Siirto on sitten pysähtynyt 1600-luvun lopulla, jonka jälkeen siis, neljättä sataa vuotta sitten, on tämä Sisä-Venäjän karjalaisasutus saanut sen perusmuodon ja

ne alueet, joilta se on sitten lisääntynyt ja taas viime aikoina — venäläistymisen vaikutuksesta — jonkun verran vähentynyt.

Mahdollisesti alkuaan on varsinkin Novgorodin läänin alueella ollut sitäkin karjalaista kansaa, joka niitä teitä muinoin on saapunut tänne pohjoisille maille, jättäen sinne jälkijoukkojaan.

Siirtolaisuus kohdistui pääasiassa Tverin Karjalaan — joksi tätä aluetta karjalaisasutuksen runsauden vuoksi on suomalaisessa kielenkäytössä sanottu —, yhtenäisemmille aloille, sitä vastoin kun Novgorodin läänin puolelle sirotui sitä sinne tänne, pieniin saarekkeihin venäläisten keskelle.

Venäläiset ympäröivät Tverin karjalaisiakin, minkä ymmärtääkin, kun alue on lähellä Moskovaa, Venäjän parhailla mailla sen metsävyöhykkeellä. Mitään kiinteätä ja välitöntä yhteyttä sieltä ei luonnollisesti jäänyt entisten heimolaisten maiden ja elämän kera, eipä edes sieltä käsin lähimpiin heimolaisiin, vepsäläisiin.

Täälläkin he kuitenkin — varsinkin Tverin Karjalassa — ovat tähän päivään asti säilyttäneet oman kansatieteelli-

sen olemuksensa ja erikoisuutensa. Kieleen on tullut jonkun verran venäläistä vaikutusta, mutta vieläkin sanotaan sen olevan puhtaamman — lähempänä suomea — kuin monissa paikoin Etelä-Aunuksessa. Tämä tietysti johtuu alkuaan siitä, että he alunpitäen ovat puhuneet suomea lähempiä Karjalan murteita, osapuilleen niitä, joita puhutaan Repolasta ja Porajärveltä Paadeneeseen ja sen taakse.

Tverin ja Novgoroodin karjalaisia on laskettu olevan 200,000 hengen paikoille, suurin määrä Tverin Karjalassa, joten, kuten eräs näitä oloja tutkinut suomalainen tiedemies kirjoituksessaan sanoo, »sikäläinen karjalaisväestö muodostaa enemmän kuin puolet kaikkien karjalaisten lukumäärästä» ja että sieltä olisikin etsittävä »Emä-Karjalan» maata ja asutusta.

Koulu- ja sivistyselämä on ollut umpivenäläistä. Senpäävuoksi sikäläisen karjalaisasutuksen säilyminen on sitäkin ihmeellisempää, ja moni sen vuoksi on saattanut luulla, että sitä ei enää olekaan.

Suomen kiinteässä yhteydessä olevan *Carelia irredentan* saadessa Neuvosto-Venäjän valtapöytäsi oman muodollisen autonomiansa jäi Tverin ja Norgorodin Karjala senkin ulkopuolelle — kunpa jo vepsäläisten pääasutus ei tullut siihen kuulumaan. Miten on siellä nykyisissä oloissa etenkin kansalliset olot kehittyneet, — siitä ei ole saatu juuri muuta tietoa kuin äskeisten Petroskoin yliopistoa koskevan uutisten yhteydessä maininta, että yliopiston tarkoituksena tulee olemaan myöskin tieteellisten kansankielisten voimain valmistaminen Tverin Karjalaa varten.

Nyt on Petroskoilta lähetetty jonkinlainen tutkijakunta Tverin »aluepiiriin». Tämän tutkijakunnan käynnin perusteella kirjoittaa eräs K. Kivelä »Punaisen Karjalan» kahdessa numerossa kävijäin havainnoista ja tveriläisistä oloista. Kun saattaa olla mielenkiintoa noita tietoja kohtaan — joista suurin osa tosin koskee tuota Neuvosto-Venäjän viimeistä keksintöä maatalouden »kollektivisoimista», jonkunlaista laumatalouden luomista — julkaisemme tässä kohtia kirjoituksesta.

Ensin on lyhyt yleisesittely, jonka jälkeen jo seuraa kollektivisoimisesta ja kirkkojen sulkemisesta:

»Karjalaisia Tverin aluepiirissä on kolmessa: Tolmatsin, Lihoslavl ja Romeskin piireissä. Ollen petroskoilaisten retkeilijöiden mukana Tverissä ja sen piirissä oli allekirjoittaneella mahdollisuus tutustua vähällä ajalla vain kahteen ensinmainittuun piiriin.

Tolmatsin piiri on puhtaasti karjalainen piiri talonpoikaisasutukseen. Sen 28,000 asukkaasta on karjalaisia 27,000 ja venäläisiä siis 1,000 (pääasiassa toimitsijoita). Lihoslavl piiriin väestöstä on 80 % karjalaisia.

Kyläs ovat puhtaasti karjalaisia s. o. niissä ei ole yhtään venäläisiä. Venäläiset muodostavat siellä tällää karjalaisten kylien keskellä oman kylänsä, jossa taas ei ole karjalaisia.

Tolmatsin piirissä väestö taitaa hyvin huonosti venäjänkieltä ja siis kouluissa, joissa on venäjänkieliset opettajat, saavutetaan vähemmän tuloksia kuin niissä kouluissa, joissa opettajat voivat käyttää karjalankieltä.

Lihoslavl piirissä (lähellä rautatietä) käytetään suuremmaksi osaksi venäjänkieltä. Mutta etempänä, noin 15 km. rautatiestä, kuulee puhuttavan ainoastaan karjalankieltä. Mutta lähempänäkin on vanhempaa väkeä (erikoisesti naisia), jotka eivät osaa venäjänkieltä. Tässä piirissä on suuremmin huomattavissa kielessä venäjänkielen vaikutus, joten se ei ole säilynyt niin puhtaana kuin monissa muissa piireissä, joissa kieli on puhtaasti karjalaista. Useilla paikoin se on lähempänä suomenkieltä kuin monissa paikoin meidän etelä-Karjalassamme.

Asutus on suurimmaksi osaksi köyhää ja keskivarakasta talonpoikaista. Kyntömaata on vähän, niin että yleensä ei oma leipä riitä. Siksi talonpojat käyvät ansiotyössä rautatien varrella, halonhakuissa ja metsätöissä. On järjestetty esim. Lihoslavl piirissä useihin kyliin kutoma-arteileita, joiden jäsenet, etupäässä naiset, käyvät työssä kutomoverstaissa. Siis yhden huomattavimman tuotantoalan koko aluepiirissä ja itse Tverissäkin muodostaa tekstiiliteollisuus.

Politiivistustyö on vielä heikosti kehittynyt. Lukutupia on harvassa ja useat niistä on järjestetty vasta viimeaikoina. Nykyään avataan uusia lukutupia ja klubeja suljettuihin kirkkoihin.

Kouluverkko on samoin heikosti kehittynyt. Ensiasteen kouluja on hyvin harvassa. Suuria kyliä on ilman koulua. Koulujen työskentelyssä ja varustelussa on vielä paljon puutteellisuksia.

Koko alueella on käynnissä voimakas talonpoikaistalouksien kollektivisointi. Tämän vuoden alussa oli alueella kollektivisoitu 27 % talonpoikaistalouksista. Lihoslavl piirissä on kollektivisoitu jo 80 % köyhistä ja keskivarakkaista talonpoikaistalouksista. Ennen kevättä tullaan kollektivisointi toteuttamaan koko alueella 100 prosentiksi.

On alettu voimakas taistelu neuvostovalalle vaarallisten aineiden hävittämiseksi. Kulakit tullaan karkoittamaan kollektivisoitujen piirien ulkopuolelle. Heidän omaisuutensa, esim. huoneustot, tullaan tarpeen mukaan ottamaan yhteiskunnallisten laitosten ja kollektiivisten talouksien käytettäväksi.

Samalla on aloitettu suur-rynnistys kirkkojen sulkemiseksi ja niiden muuttamiseksi valistustaloiksi, klubeiksi, punanurkiksi ja yhteisiksi ruokaloiksi. Lihoslavl hallinnollistaloudellinen konferenssi päätti sulkea kaikki kirkot ja rukoushuoneet. Tämä päätös on jo suurelta osaltaan toteutettu.

»Opetus ja koulutyö käy vaikeasti siitä syystä, että opettajat ovat venäläisiä ja lapset osaavat heikosti venäjänkieltä. Opettajat ja oppilaat eivät täysin ymmärrä toisiaan, näinollen opettajille työ on vaikeaa. Tämän kylän (Samovitsan) opettajat ovatkin esittäneet vaatimuksen, että kylään on saatava karjalankielistä omaava opettaja, ainoastaan silloin opetustyö voi tuottaa vastaavia tuloksia.» (Nro 63.)

N:rossa 64 jatketaan kuvausta, ensin naisten lukutaidottomuudesta:

»Suuri osa naisista on lukutaidottomia ja kehittymättömiä, siksi he usein asettuvat miehiensä vastustamaan, kun on kysymys kollektiiviseen talouteen liittymisestä. Naisten lukutaidon kohottaminen on vaikeaa, mutta sitä edistää »Karjalan nurkka» lehdessä »Tverin maasutus». He tervehtivät »nurkkaa», joka on ollut lehdessä jo joitakin kertoja (kirjoitukset ovat karjalankielellä, mutta venäläisillä kirjaimilla). Tässä esimerkin vuoksi esitän pienen kirjoituksen, joka oli karjalankielellä »Karjalan nurkassa»:

Älkää kuunnelko rikkaita.

»Me Teltsin kylän miehet ja naiset Lihoslavl piiristä (30 taloa) hyväksymme kollektiivisen talouden säännöt ja rupeamme elämään yhdessä. Me nyt vasta tulimme tietämään, että kollektiivissa on

helpompi elää, että siten pääsemme paikkalaisen elämästä, jossa oli puoli meidän kylää.

Oman rajoonin Sviätinän kylän köyhät ja keskivarakkaat me kutsumme liittymään kollektiiviseen talouteen. Rikkaat ja uskovaiset kyllä sanovat, että kollektiivissa on paha elää, ei ole keltä sitten saisi leipää velaksi. Ei pidä heitä kuunnella. Hehän eivät antaneet teille leipää, vaan möivät torilla kymmenin ruplin puuta. Heillä on hyvät aurat ja leipä hyvin kasvaa.

Rikkailla oli ennen hyvä, kun te otitte heiltä siemeniä lainaksi ja syksyllä puolet viljasta te annoitte heille lainasta. Sentähden he eivät tahdo laskea teitä kollektiivisiin talouksiin, sillä silloin heidän tulot häviävät kuin saippuakuplat.*

Karjalan talonpojille.

(Ljevskan kylän talonpojan Ivan Dimitrijevin kirje.)

«Kalliit toverit. Autonoomisen Tasavallan talonpojat. Terveiset teidän karjalaisilta tovereiltanne. Perustakaa kommuuneja ja kollektiivisia talouksia s. o. suuria maataludellisia kollektiiveja. Kommuuni antaa mahdollisuuden raivata leveän tien ja avata semafoorit, että juna voi saapua pääteasemalle, maailman sosiaaliseen vallankumoukseen.»

«Karjalaiset retkeilijät — jatkaa kirjoittaja — tutustuivat Tverin Ped. Instituutin toimintaan. Samalla esitettiin kysymys, mitä instituutti on tehnyt karjalaistuttamisen hyväksi ja mitä on suunnitelmassa?»

On koetettu valmistaa kansallisia spesialisteja, mutta ainoastaan yksi karjalaisista ylioppilaista on lukenut ja työskennellyt karjalankielen alalla. Hän (Miloratova) on aspirantti ja kohdakkoin ilmestyy hänen toimittamansa karjalais-venäläinen sanakirja (2,500—3,000 sanaa ja esimerkkiä). Kirja on jo painettavana ja kirjoitettu venäläisillä kirjaimilla, mutta toinen painos on aikomus toimittaa latinalaisilla kirjaimilla.

On pidetty kolme neuvottelua ja yksi konferenssi karjalaisten opettajien kanssa. Konferenssi esitti «Karjalan nurkan» julkaisemista. Samoin se katsoi välttämättömäksi saada karjalaisia opettajia karjalaisiin kyliin.

On herätetty kysymys karjalankielen tutkimussektian avaamisesta instituutin yhteyteen. Siinä voitaisiin myöskin opettaa karjalaisia omalla kielellään. Ylemmissä tieteellisissä piireissä on kysymys saanut myötätuntoa.

Yhteenvatona mainittiin, että karjalaistuttamistyötä tähän asti ei ole suoritettu. Se alkaa vasta nyt herätä. Yhteiskunnallisuus on osoittanut mielenkiintoa kysymykseen, samoin tieteelliset voimat. Nyt on jo olemassa työlle pohjana aluepiirikomitean päätös työstä karjalaisten keskuudessa. Siinä sanotaan, että kyliin ja piireihin on saatava karjalaisia toimitsijoita ja valistustyöntekijöitä. Moskovan taholta tullaan myöskin saamaan apua ja on se viimeaikoina kiinnittänyt kysymykseen suurta huomiota. Karjalan (Neuvosto-Karjalan

kanssa tullaan olemaan kiinteässä yhteydessä, sen kanssa tullaan vaihtamaan tieteellistä ja metodista aineistoa kielen tutkimisen alalla.

Lopuksi retkeilijät tutustuivat instituutin luonnontieteelliseen ja kielitieteelliseen kabinettiin. Erittäin hyvän vaikutuksen teki niissä tieteellinen työ ja sen järjestely, erittäinkin kielitieteellisessä kabinetissa, jossa prof. Karinskii teki selostuksen sosiologisesta kielen tutkimismetodista, valaisten esitystään tuoreilla käytännöllisillä ja mielenkiintoisilla esimerkeillä.*

Lopussa kirjoitusta on erityinen kappale «karjalaistuttamisesta».

«Katsoen (osaksi tässä esitettyihin) niihin suuriin kielellisiin vaikeuksiin, joita alueella on havaittavissa, on yleensä herännyt kysymys Tverin Karjalan karjalaistuttamisesta, s. o. mahdollisuuksien antamisesta rahvalle opiskella ja hoitaa asioitaan omalla kielellä. Katsoen siihen, että karjalaisten lukumäärä alueella on valtavaan suuri ja väestön keskuudessa paljon venäjänkielen taitamattomia (jos taitavatkin, niin heikosti), on välttämätöntä, kuten jo useat päätökset edellyttävät, että kulttuurityötä aletaan tehdä sillä kielellä, jota väestö kokonaisuudessaan taitaa.

On jo edellä osoitettu, miten esim. koulutyö on vaikeaa venäjänkielellä ja esimerkit (Tolmatshevin piirissä), osoittavat, että opiskelun ja työskentelyn tulokset ovat hyvät, joka suureksi osaksi on luettava sen ansioksi, että opettajat, ollen karjalaisia, käyttävät opetuksessaan paikkakunnan kieltä, jolla lapset voivat käsitellä asian helpommin.

Vielä varmuuden vuoksi pitäisi joku koulu aluksi panna toimimaan karjalankielellä. Samalla on laajemmin karjalaistuttaminen suoritettava vapaavalistustyön (klubit, punanurkat) ja alemman neuvostokoneiston linjalla. Sinne on asetettava kansankielisiä työntekijöitä.

Mutta näitä työntekijöitä on vielä riittämättömän vähän, niitä täytyy kasvattaa. Siksi on kiinnitettävä erikoinen huomio siihen, että karjalaisilla olisi tilaisuus opiskella korkeimmissa oppilaitoksissa. Nykyään he eivät voi siellä opiskella, sillä useatkaan eivät taida venäjänkieltä. On annettava heille helpotuksia tässä suhteessa ja erikoisesti vedettävä (jota tähän asti ei ole tehty) karjalaisia erillisiin oppilaitoksiin. Esim. Tverin alueella II:sen asteen neuvostopuoluekoulu 200:sta oppilaasta on 15 karjalaista. (On kouluja, joissa on suhteellisesti vielä vähemmän.) Sitä tietä me pikemmin voimme poistaa Tverin karjalaisten taloudellisen ja kulttuurisen takapajuisuuden. Ja se on poistettava, sillä taloudelliset suhteet (100 % kollektivisoiminen) kehittyvät moninverroin nopeammin kuin kulttuuritaso.

Karjalaisissa on opinhaluisia ja kouluun pyrkijöitä, mutta mahdollisuudet ovat tähän saakka olleet pienet. Siksi onkin erittäin tärkeää Karjalamme kulttuurinen tuki Tverin karjalaisille, antamalla heille tilaisuuden (huomattavan määrän paikkoja) opiskella Karjalan eri teknikumeissa y. m. laitoksissa. Ja varmaan tulevat he tämän tilaisuuden hyväkseen käyttämään viimeistä paikkaa myöten.*